

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.
Stoji za
celo leto 3 gld —
pol leta 1 „ 60
četrti „ — 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznaniła
krat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
znaniła in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odprte rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prdne
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Nefrančoska pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
osno pismne knjige
se ne vračajo.

O gojitvi značajev.

(Govoril pri zborovanju „Zaveze“ v Opatiji dne 20. avgusta meseca 1896. L.)

Beseda značaj se kaj mnogovrstno rabi. Zemljepisec govori o značaju pokrajin, narodopisec o značaju narodov, naravoslovec o značaju večjih in manjših naravoslovnih skupin, zgodovinar o značaju te in one zgodovinske dobe, zgodovinskega dogodka, jezikoslovec o značaju posameznih jezikov. Vsi ti kažejo in povdarjajo v takih slučajih posebno očitne in značilne znake, ki tako močno prevladujejo, da ostane vse drugo nekako prikrito in bolj v ozadji. Ako pa posebno očitnih znakov ni zaslediti, tedaj pravimo, da ta in ona pokrajina, zgodovinska doba itd. nima pravega značaja. Življenjepisec nam kaže in predstavlja človeka v vsem njegovem dejanju in nehanju, ter nam ga slika kot značajnega, ako to njegovo dejanje in nehanje izvira iz нравstvenih načel, ako pa načela niso нравstvena, tedaj tudi njegova dejanja niso нравstvena. V prvem slučaju govorimo o нравnem, v drugem pa o nenravnem značaju. Le нравni značaj je pravi značaj, nenravní značaj pa sploh ni značaj. Značajan človek odlikuje se po svoji odločnosti, vstrajnosti, stanovitnosti, redu, njegove misli in želje težé vedno po istem smotru, da izvršuje нравstveni zakon. Neznačajnik pa je lahkomiselni, neodločen, nestanovitni, nezanesljiv itd. Dostikrat se kaže prava značajnost tudi zvonajno. Hoja značajnega človeka je sigurna in krepka, oko mu je mirno, lice je prikupljivo in veličastno, govor njegov pa je jasen in odločen. Vse nasprotno pa lahko opazujemo pri neznačajniku. Obče znano je tudi, da se dostikrat iz rokopisa sklepa na značaj dotičnika. Plemenit značaj izvira iz trdnega prepričanja in krepke volje storiti vedno to, kar je lepo in dobro; podlaga plemenitemu značaju so plemenita načela, ki vodijo vso človeško početje. Teh načel se značajan človek drži, od njih ne odjenja nikdar in nikakor in bodi, da ima še toliko ovir premagati. Človek, v kojem so se le-ta načela dovolj utrdila, išče in se bori vedno za resnico in pravico, vse njegovo življenje je krepkosti, vsako njegovo dejanje нравstveno. Dušeslovje pa pravi, da značaj ni drugega, nego neka vstrajnost v vsem hotenju in dejanju, le-to hotenje in dejanje pa je podrejeno praktičnim načelom in ta praktična načela podrejena so, zopet najvišjemu načelu. Ako je vsebina teh praktičnih načel нравstvena in ako velja kot najvišje načelo, sklep, нравstveni zakon, kojega nam narekuje vest, vedno izpolnjevati, tedaj je značaj v resnici nraven, ako pa le-ta načela niso нравna, tedaj tudi značaj ni nraven in človek takega nenravnega značaja končno sam seboj popolnoma propade.

Ako bi pa hoteli bolj razumno in bolj poljudno govoriti, kakor je to v ljudski šoli potrebno, tedaj bomo rekli, da je značaj neka skupina vseh lastnosti, ki v človeku tako prevladujejo, da celo njegovo dejanje in nehanje vodijo. So-li te lastnosti lepe, tedaj

ima dotičnik lep značaj, so-li pa slabe, tedaj je tudi njegov značaj slab, ali kakor pravimo, tak človek nima značaja, on je brezznačajnejš.

Smoter in vrhunec vse odgoje je in mora biti, odgojiti po vsem krepostnega človeka. Krepost je najvišji smoter vse odgoje, vsi drugi smotri so le postranski. Človeka navdihniti z duhom prave kreposti, tako, da je od nje popolnoma prešinjen, da išče v njej svojo moč, svojo slavo, svojo radost in veselje, to je največja umetnost, pa tudi najsvetejša naloga vse odgoje in največja zasluga tako za posameznika, kakor za človeštvo sploh. Kreposten človek je uzor človeka, on je pravičen, pošten, dobrosrčen v vsem svojem početju, kaže neko vzvišeno plemenitost, on je čez vse vester v dopolnjevanju svojih dolžnosti. „Kreposten človek je tako odličen po svojem značaju, tako blag po duhu, tako velik po srcu in vsled vzvišenih svojih načel tako nezavisen, da nikomur ne odreka resnice in pravice, ljubezni in modre svobode“, pravi škof Dupanloup.

Značajan človek je velik, požrtvovalen in neomahljiv rodoljub, ki vstrajno dela za blagor in srečo svoje domovine, svojega naroda, ter se v tem oziru ne straši ne truda, ne preziranja, ne nehvaležnosti in tudi ne zaničevanja; njega ne vodi nikdar slavohlepnost in ne sebičnost, temveč najčistejša ljubezen do svojega doma in ljudstva; obema koristiti po svojih močeh mu je največje veselje, najslajša zavest, najsvetejša dolžnost. Značajan človek izkazuje svojemu bližnjemu povsod največjo ljubezen, on stori dobro zato, ker tako ukazuje pravstveni zakon, on ne išče pri tem ne časti in slave, še manj pa odlikovanja in poplačila. Kakor skala v sredi razburjenega morja, tako stoji človek značajan v sredi vihravega sveta. Njegova načela so mu čez vse sveta; njih se drži, od njih ne odjenja, in bodi si tudi, da mu je za-nje žrtvovati življenje. Po vsej pravici se mora torej reči, da je kreposten, plemenit in možat značaj cvet vse odgoje. Le tak značaj daje človeku pravo veljavo, le on čini pravega moža, le v krepostnem značaju se nam kaže v nebeškem svitu božja podoba v človeku.

Kolike vrednosti je značajna odgoja in kako velevažen in pomenljiv činitelj je značaj v odgoji narodov, to nam najjasneje dokazuje zgodovina človeštva. Zgodovina vseh narodov nam neovrgljivo pričuje, da so bili oni, dokler so bili značajni, tudi močeni in slavni, njihovo ime bilo je povsod visoko cenjeno, ko jih je pa začela razjedati neznačajnost, propadli so pravstveno in fizično.

Dokler so pri starih Grkih vodili državno krmilo in osodo svojega naroda možje, kakoršni so bili pravični Aristid, potem človekoljubni Miltijad, plemeniti domoljub Temistoklej, uzornohrabri Leonida, veliki državnik Periklej, modri Solon, in še mnogo drugih; takrat je bila mala grška državička na vrhuncu svoje slave. In ko so v Evropo prihrule neštevilne trume Perzijanov, hoteč podjarmiti mali grški narod, razdrobile in razpršile so se v prah, podlegle so ne toliko fizični, tembolj pa pravstveni sili male peščice Grkov, podlegle so značajnosti grškega naroda. Grški narod pa je bil v tem času, da-si po številu majhen, vendar najslavnejši na svetu. Kako žalostne in tužne pa so nastale razmere pozneje, ko se je jela med Grki šopiriti neznačajnost. Skoraj brez navora je severni sosed male grške državičke spravil pod svojo oblast, in konec je bil te tako slavne države starega veka. Ravno tako godilo se je tudi v staroslavnem Rimu. Kdo pač ne občuduje vseskozi treznega, čez vse pogumnega, poštenega rimskega ljudstva v prvi dobi njegove zgodovine? Kdo ne občuduje tega ljudstva, kojega vse misli in želje so težile edino le po sreči in slavi domovine! Kdo bi visoko ne čislal ljudstva, med kojim so se rodili možje kakor Fabricij, Scipijoni, Regul, Kato, brata Graha in še več drugih, ki se kakor presvitile zvezde leskečejo na veličastnem nebu rimske zgodovine. Bili so to značaji, koje boče svet občudoval do konca dni. In kakor so bili značajni le-ti možje, tako značajno je bilo tudi ljudstvo, katero so vodili. Ko je kralj Pir poslal svojega odposlanca Kineja

k Rimljanom radi pogajanja miru, vrnil se je brezuspešno ter je poročal svojemu kralju : „Rim je kakor mesto bogov in rimski senat je kakor zbor samih kraljev.“ In kako hipoma je v tem času rasla moč rimske države! V teku 53 let je rimski orel razprostrl svoja krila ne le čez vso Italijo, temveč tudi čez druge sosedne dežele. Narodil pa, ki so prišli pod rimsko oblast, so sicer zgubili svojo svobodo, vendar pa so se prav v kratkem času s poštenim in značajnim rimskim ljudstvom tako tesno spojili, da so se po duhu in krvi čutili le kot pravi Rimljani. To so bili zlati časi rimske zgodovine in v teh časih je tudi moč rimske države tako narasla, da se je rimsko ime spoštovalo po vsem takrat znanem svetu. Ko je pa proti koncu ljudovlade, zlasti pa v dobi rimskih cesarjev, vedno bolj pojemala značajnost tako v višjih, kakor v nižjih slojevih rimskega ljudstva, je v isti meri jela tudi pešati moč in veljava rimske države. Ljudstvo se je sčasoma popolnoma spridilo, krepost je izginila, in njeno mesto zavzela je brezznačajnost. Resnica umaknila se je laži, odkritosrčnost hinavstvu, domoljubnost sebičnosti, hrabrost strahopetnosti, poštenost podlosti. Državne službe, ki so se poprej opravljale zastonj, prodavale in kupovale so se sedaj za gotov denar, kratko povsod zavladala najostudnejša neznačajnost. Da! celo tako daleč je zabredlo rimsko ljudstvo, da se je najostudnejša podlost kot največja čednost spoštovala. Poštenjakom bil je pot do državnih služb zaprt, podlecem pa na stežaj odprt. In kak žalosten je bil nasledek tolike neznačajnosti? Premogočna rimska država, ki je ukazovala svetu, propadla je popolnoma in rimsko ljudstvo izginilo je z zemljinega površja.

Prav žalosten izgled nam je v tem oziru tudi propad poljskega kraljestva v minolem stoletji. Slavna Marija Terezija je dejala, da je bilo uničenje poljskega kraljestva največje zločinstvo minolega stoletja ter se je toraj tudi dolgo branila, udeležiti se delitve, in še le, ko je videla, da je delitev neizogibna in da bo sama na zgubi, ako se je ne udeleži, se je udala in je v delitev privolila. Ta žalosten propad te nekdanje tako velike in slavne države slovanske se kaj različno razlaga in Poljaki še dandanes pripisujejo nezgodo tužne svoje domovine krutosti svojih sosedov. Kdor pa stvari nekoliko globlje pogleda, kdor zgodovino poljskega naroda zlasti v zadnji dobi bolj natančno razmotriva, tisti se bode prepričal, da je bil poglavitni vzrok propada poljskega kraljestva neznačajnost poljskih zlahtnikov in voditeljev poljskega ljudstva. Brez značajnosti med poljskimi veljaki bila je takrat tolika, da ni bilo več najti moža-poštenjaka in da je moralo vsled tega vse državno poslovanje popolnoma na kriva in pogubna pota zabresti in samo vprašanje časa je še bilo, kedaj se zgrudi to čisto onemoglo telo. Brez značajnosti je bila tista kruta roka, tista priostrena sulica, tisti nabrušeni meč, od katerega je poljska država prejela smrtni svoj udarec. Vsled brez značajnosti poljskih zlahtnikov poginila je tista država, ki je nekdanj zdrobila turško silo pri Dunaju, tisto kraljestvo, ki je bilo svoje dni najmočnejše na izhodu Evrope, ki šteje v vrsti svojih vladarjev veliko slavnih mož, po svoji neznačajnosti izgubil je svojo samostojnost tisti narod, ki se mora, kar se tiče starosti in krasote njegovega slovstva, med prve slovanske narode prištevati.

In pogledajmo naš maloštevilni slovenski narod. Ali ni pravi čudež, da se je ravno ta narod ohranil do današnjega dne, dočim so drugi mogočnejši narodi že zdavno izginili? Kaj ga je pač ohranilo? Nič drugega ne, kakor njegova značajnost. Kolikor nam vé zgodovina o naših prednikih povedati, bili so pošteni, usmiljeni; ljubili in spoštovali so resnico, bili so trezni, gostoljubni in delavni. Bojaželjni niso bili, med svoje sosedes niso hodili morit, požigat in ropat, pa kadar je pritisnil v deželo sovražnik, niso se branili prijeti za orožje, in krepko in pogumno postavili so se mu v bran. In naši predniki bili so tisti, ki so s Turki prestali najhujše boje, oni so stali na braniku proti temu najhujšemu sovražniku krščanstva in omike, oni so bili, ki so končno, kakor pesnik

pravi, zadobili zmage si venec. Vse to so dosegli, ker so bili značajni, ker se je rod za rodom po izgledu svojih prednikov značajno odgojeval. Vsa odgoja v tistem času vršila se je po vzgledih; na značajnem vzgledu svojega očca odgojil in razvil se je tudi značaj sinov. In le tej značajnej vzgoji se moramo v prvi vrsti zahvaliti, da narod naš ni propadel, da ga sovražniki niso ukončali. In ko bi hoteli preiskovati dandanašnje pretnostne razmere po Slovenskem, bomo tudi končno dospeli do tega, da porečemo, vsemu temu krivo je pomanjkanje pravih in plemenitih značajev. To je edini vzrok strastnega strankarstva, nesrečnega domačega prepira, to je vzrok, da naše ljudstvo zgubljeva svojo veljavo in svoje spoštovanje, koje so mu bili značajni rodoljubi že priborili. In kaj je pravi vzrok, da obče propada človeška družba gnotno in nravno? V prvi vrsti breznačajnost, ki hoče vse okužiti. Vezi, ki vežejo človeka na človeka, slabé se vedno bolj, poštenost gine, širi pa se nepoštenost, hinavstvo in laž. Vse se podi le po trenutke trajajočem užitku, ne brigajoč se za to, kakšna so pota, po katerih se pride do tega užitka, kakšna so sredstva, katerih se v dosego svojih podlih namenov poslužujemo. Ljudje ne ravnaajo več tako, kakor ukazuje in velewa npravstveni zakon, temveč vse prezirajoč udado se raznim strastem; ne zmené se za prave kreposti, iščejo puhle slave in časti, brepené po bogastvu, po dozdevni sreči, koje si hočejo tudi po nepoštenem potu priboriti. Breznačajnost je toraj tudi dandanes kriva, da hira vsa človeška družba, da hirajo stanovi, države in narodi. Breznačajnost je vzrok, da je izginilo zaupanje, da se povsod vnema in goji prepir in sovraštvo, breznačajnost zakrivila je tudi vso socijalno bedo našega veka.

(Dalje sledi.)

VIII. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne 19. in 20. avgusta meseca v Opatiji.

II.

Zborovanje delegacije.

Okoli 4. ure popoldne takoj po odborovi seji zbirali so se došli delegatje posameznih učiteljskih društev — bilo jih je nad 40 — v dvorani Zajčeve kavarne in točno ob 4. uri je predsednik otvoril zborovanje ter nagovoril navzoče tako-le:

„Slavna delegacija!“

Dandanes živimo v dobi organizacije. Združujejo se vsi stanovi. Združujejo se oni, ki stojé na najnižji stopinji v človeški družbi, kakor tudi oni, ki jej stojé na vrhunec, dobro vedoč, da je v družbi moč. Moči posameznikov so slabe, ako se pa te združijo v jedinosti in slogi, tedaj pa postanejo sila, s katero bode računiti vsakemu, kdor bi se predrznil napadati njihov stan ter podkopovati njegovo veljavo.

Kar veljá drugim stanovom, veljá v polni meri tudi učiteljskemu. Ne trdim, da je dovršena organizacija med slovenskim učiteljstvom, reči pa smem, da je storjen lep začetek.

Slovensko učiteljstvo je združeno v okrajna učiteljska društva, ta pa v „Zavezo“, koje smoter obstoji v tem, da z združenimi močmi pospešuje vsestranski interes učiteljstva, odgojo naše mladine in srečo naše mile domovine. Res vzvišen smoter! Radi tega se pa moramo tudi neumorno truditi, da ga dosežemo, truditi se, da nam postane „Zaveza“ močna trdnjava, koje nobedna sovražna sila podrla ne bode.

Duša „Zavezi“ pa so njeni člani — okrajna učiteljska društva. Ona so duh, ki oživlja „Zavezo“ in jo krepi, ona so steber, na kojem „Zaveza“ sloni! Od svojih članov dobiva „Zaveza“ svojo veljavo in moč; njeni člani določujejo „Zavezi“ neposrednje ali

po delegaciji njen delokrog, kažejo pot, po kojem bode „Zavezi“ hoditi, da doseže svoj namen.

Ali pa storé v tem pogledu vsa v „Zavezi“ zastopana društva svojo dolžnost? Od-krito izjavim, da je večina njih vzgledno pridno in vspešno delavna, a prikriti tudi ne smem slavni delegaciji, da je med nekaterimi društvi in „Zavezo“ najrahlejša vez. Na razne okrožnice, pozive, prošnje se nekatera društva niso odzvala, delegatov niso volila, letnega doneska že leta ne vplačala, v izpolnitev razposlanega „društvenega izkaza“ na nujno prošnjo niso vrnila, da, direktorij je bil pri nekaterih društvih v zadregi, s kom poslovati, ker se mu ni prijavil novo voljeni odbor. Gospoda odposlanci, sodite, je-li mogoče vspešno delovanje v takih razmerah? To je rak-rana na zavezinem telesu. Izrezati jo in lečiti pa je v moči slavne delegacije.

Vam, veleccnjene gospice ter tovariši dragi, skazala so vaša društva zaupanje iz-volivši Vas v delegate. Ko pridete v svoja društva ter poročate o današnjem dnevu, prosim Vas, prosim nujno v ime „Zaveze“, povejte jim to tožbo, delujte na to, da se Vaša društva najtesneje oklenejo „Zaveze“, kajti le v najtesnejši medsebojni zvezi je mogoče, v sedanjih burnih časih kaj vspešnega storiti v naš interes in v prospeh narod-nega šolstva.

V tem duhu slavno delegacijo iz srca pozdravim ter otvorim zborovanje.“ (Obče odobravanje.)

Ko je še pozdravil gosp. predsednik delegata českega učiteljstva, gosp. Zvoníčka (kakor smo poročali že v zadnji številki), in je ta odgovoril, ter gosp. Dubrovič po-zdravil delegacijo imenom „Pedagogiškega društva“, naznanil je tajnik gosp. Šega dnevni red za zborovanje delegacije, kakor ga je določil v svoji seji upravni odbor. Poročal je potem kar o delovanju upravnega odbora in o delovanju društev, zastopanih v „Zavezi“. Evo njegovo poročilo doslovno:

„Slavna skupščina!

Čast mi je, poročati slavni skupščini o delovanji zavezinega odbora in o delovanji v „Zavezi“ zastopanih društev. A najprvo mi je sporočiti veselo vest, da je mogočnemu deblu „Zavezi“ prirastla zopet krepka mladika, novoustanovljeno društvo za kozjanski okraj. Živelo! Naj mi slavna skupščina dovoli, da najprej v kratkem obrišem delovanje posameznih društev, v kolikor so naznanila svoje delovanje. V obče se mora reči, da društva, koja tvorijo mogočno „Zavezo“, krepko, da nekatera prav vzgledno izvršujejo dane jim zadače, da kažejo, da tudi slovensko učiteljstvo postaja važen činitelj, ne le v šoli, temveč tudi zunaj šole. Takim društvom vsa čast, slava jim!

Kar se pa tiče delovanja odbora naj omenim sledeče: Prvo delo novovoljenega odbora je bilo to, da se je primerno zahvalilo v vseh listih za sijajni vsprejem, kojega je priredilo slavno novomeščansko prebivalstvo udeležencem lanskega občnega zbora. Direktorij je tudi stopil dalje v dogovor s slavnim ljutomerskim učiteljskim društvom radi nabranih 300 gld. za ranjega tovariša Freuensfelda. Ker se nista mogli predsedništvu nikakor zjediniti v tem, kako naj se vsa stvar uredi, obdržalo je društvo denar in pra-vico, ustanoviti nekako ustanovo za izdavanje mladinskih spisov.

V mesecu novembru preteklega leta razposlala se je posebna okrožnica na vsa šolska vodstva, v kojoj se je poziviljalo slovensko učiteljstvo, da priskoči s prostovoljnimi doneski v pomoč „Popotniku“. Stvar je imela precej vspeha. Dalje se je obrnilo predsedništvo do vseh slavnih učiteljskih društev s posebno okrožnico, da naj slovensko učiteljstvo deluje povsod na razširjanje „Knjižnice za mladino“. Koliko vspeha je imela ta okrož-nica, bomo gotovo še čuli. Radi podpiranja „Knjižnice za mladino“ se je obrnil pod-pisani direktorij tudi do naše slavne družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Slavnoista

je naročila za leto 1895. 10 iztisov „Knjižnice za mladino“ in ravno toliko iztisov za leto 1896.

Ker se po mnogih krajih krati stalno nastavljenemu učiteljstvu v temeljnih zakonih zajamčeno volilno pravico, vložilo je predsedništvo posebno ulogo na deželni zbor kranjski, da uredi to pereče vprašanje. Uloga je imela jako povoljen uspeh, kar je gotovo znano vsem cenjenim udeležencem. — Jako razveselilo je pa gotovo vse slovensko učiteljstvo pismo, koje je prejelo predsedništvo „Zaveze“ in ga tudi objavilo v glasilu „Popotniku“ od posebljene slovanske vzajemnosti gosp. Jana Lego-ta, ko se je zahvalil za izkazano mu čast, za izvolitev častnim članom.

Predsedništvo „Zaveze“ se je obrnilo tudi do vseh slovenskih posojilnic s posebno prošnjo, da bi darovala kaj za „Popotnika“. Z jednako prošnjo so se nadlegovale iste posojilnice tudi za podporo „Knjižnice za mladino“. Ker pa vzlic tako mnogobrojnemu beračenju ni prišlo dovolj „evenka“ v naše „brez-dna-mavhe“, obrnili smo se tudi še s posebno prošnjo za podporo naše „Knjižnice za mladino“ na visoki deželni zbor kranjski in goriški. Visoki deželni zbor kranjski je sklenil v svoji seji dne 13. januarja 1896. l. sledeče:

„Deželnemu odboru se naroča, da kupi od „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ 100 letnikov l. 1895. izdane „Knjižnice za mladino“ ter da dotični znesek 180 gld. (jeden sto osem deset goldinarjev) izplača iz zaklada za šolske knjige; knjige pa izroči društvu „Narodna šola“ z dostavkom, da jih razdeli med revne učence.“

To se slavni „Zavezi“ rešuje prošnjo z dne 28. decembra 1895. l. naznanja z dostavkom, da se ob jednom c. kr. davčni urad v Kranju naprosi, naj spredaj navedeni znesek slavni „Zavezi“ izplača na predpisno kolekovano pobotnico podpisano po predsedniku in blagajniku.

Nakupljenih 100 izvodov imenovanega letnika izvoli naj slavna „Zaveza“ poslati deželnemu odboru.

Deželni odbor kranjski v Ljubljani dne 24. februarja 1896.

Detela.

V goriškem deželnem zboru pa prošnja ni imela uspeha, ker se je prej zaključil, predno je prišla prošnja na vrsto. — Da bi pa „Knjižnica za mladino“ tudi pri višjej oblasti zadobila ono veljavo, katero v istini zasluži, vložil je direktorij „Zaveze“ v mesecu decembru preteklega leta prošnjo na deželni šolski svet kranjski, goriški in štajerski, da bi priporočali „Knjižnico za mladino“. Visoki deželni šolski svet kranjski je odgovoril sledeče:

„Der Landesschulrath ist mit Rücksicht auf den Erlass des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 25. Februar 1889, Z. 2665 — Handbuch der Reichsgesetze und Ministerial-Verordnungen über das Volksschulwesen, Wien 1891, S. 146 — nicht in der Lage, dem Ansuchen vom 28. December 1895, betreffend die Empfehlung des Ankaufes „Knjižnica za mladino“ seitens der Schulleitungen zu entsprechen, da schulbehördliche Empfehlungen zur Anschaffung für Schülerbibliotheken in der Regel nicht gestattet sind, indem normgemäss jeder einzelne Schulleiter für die Wahl der Bücher für die Schülerbibliotheken verantwortlich ist.

Die Beilage folgt im Anschluss zurück.

Laibach, am 25. Jänner 1896.

Der k. k. Landespräsident: Hein.“

Goriški in štajerski pa še nista rešila. Radi „Knjižnice za mladino“ obrnila se je „Zaveza“ tudi na banko „Slavijo“ v Prago.

Da pa predsedništvo „Zaveze“ ni jedino le raznih prosenj za te in one podpore razpošiljalo, temveč tudi imelo dokaj drugega dela, spričuje vsekakor ona „poslanica“ v nekaj listih, katero je poslalo vsled nepotrebnega žaljenja vsega učiteljstva v posebnem

„žanru“ pisane povesti „Sama svoja“. Skoro vsi listi so sprejeli poslano, edino le naš najstarejši dnevnik, ki se šteje svobodnjakom, odzval se je s posebno duhovito mušico. „Poslano“ je imelo jako mogočen odmev in veliko posledic, vsaj se je potem pisalo mnogo, mnogo, za in proti. In na to smemo ponosni biti, da smo vsaj sprobili klin.

Akoravno smo že obhajali 25letnico naših šolskih zakonov, kjer nam je zajamčeno, da nam je poučevati na podlagi materinščine, vendar smo še pogrešali slovenskih zemljevidov. Vsled tega je predsedništvo poslalo po državnem poslancu gosp. Antonu Koblarju posebno peticijo na visoko naučno ministerstvo za slovenske zemljevide. To peticijo je izdelalo učiteljsko društvo za logaški okraj.

Jednako prošnjo je poslal direktorij na visoko poslansko zbornico tudi po gospodu Ant. Koblarju radi znižane vožnje po železnicah in se tudi obrnil s posebnim pismom do dvornega svetnika Fr. Šuklje-ja za eventuelno priporočitev te prošnje.

Predsedništvo je nadalje razposlalo tudi dve okrožnici na vsa društva, jedno tičečo se nagrobnega spomenika za ranjega V. Ribnikar-ja, bivšega predsednika, drugo pa radi založbe in naročitve Volarič-evih skladb. — Za nagrobni spominek se je nabralo na podlagi teh okrožnic blizo 60 gld., a naročnikov za Volarič-eve skladbe se je pa do sedaj oglasilo 25.

Kakor znano slavnemu zboru, pojavilo se je nekako navskrižje med pedagoškim društvom in prejšnjim gospodom predsednikom v Ljubljani. Radi tega je sklical ta gosp. predsednik občni zbor pedagoškega društva v Ljubljano na binkoštni torek, odbor istega društva pa v Krško. Da bi do kakega nasprotstva ne prišlo, poslalo je predsedništvo „Zaveze“ v vse slovenske liste poziv, da naj se ne skliče občni zbor v Ljubljano. Poslano je imelo toliko uspeha, da so se razburjeni duhovi pomirili in zopet je bilo vse v starem tiru.

Dalje se je direktorij obrnil s posebnimi okrožnicami do slavnih učiteljskih društev radi nabiranja prostovoljnih doneskov za učiteljske konvikte in o dijaških domovih. Tudi je nabiral potrebnih statističnih podatkov, da zvê, kje bi se dal osnovati prej imenovani zavod. Slednjič se je predsedništvo obrnilo do vseh društev, da naznanijo, koji člani so zavarovani pri banki „Slaviji“. Ker pa so ta naznanjevala svoje zavarovance bolj neredno, se ni mogla dotična prošnja še odposlati.

O veliki noči je imel upravni odbor tudi svojo sejo v Ljubljani, kjer so se razne notranje društvene stvari razpravljale, posebno pa, kje in kako se vrši VIII. občni zbor. — Direktorij se je zadnji čas posebno pečal s pripravami za občni zbor, da uredi vse potrebno.

To je v kratkem obris delovanja direktorija, oziroma upravnega odbora „Zaveze“ v tem, tako prošelj bogatem upravnem letu. Slavno skupščino pa prosim, da naj mi oprostí, da je še dalje nisem nadlegoval s suhoparnim svojim poročilom.

Poročilo vzame se na znanje.

Ker od pregledovalcev lanskega računa ni bil nobeden navzoč, je javil blagajnik gosp. Fr. Luznar, da so izoljeni pregledovalci lanske račune pregledali in našli vse popolnoma v redu.

(Dalje prih.)

Jeden šolski dan v jednorazrednici.

(Priobčil A. Gselmann.)

Dne 6. jul. mes. t. l. se je vršila hospitacija na jednorazredni šoli v Dobraveah, kar je že naš marljivi kolega M. C. v „Popotniku“ štev. 25 v dopisu „Iz mariborske okolice“ poročal. — Nisem bil namenjen te učne slike objaviti, ker mislim, da sem ž

Dalje na strani 270.

Načrt za računanje na

(Profesor L. Lavtar.)

II. Učni

Ura	Š o l s k o					
	p r v o		d r u g o		t r e t j e	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
1.		Vrsta : $11-1-1=$ $11-2=$ $11-1-2=$ $11-3=$ itd.	Obleč. nal. za merjenje in delitev, sklep za de- ljenje (2. rač., 65)	Vrste za pri- in odštevanje osnovn. šte- v. (2. rač., 27, 32)		Delitev na pa- met (1:1) v vrstah. — Pri popravi zveži delitev in mer- jenje, n. pr. tretj. od 15=5, 3 v 15=5, da pokažeš, kako je z ozirom na količnik vse jedno, ali se deljenje v smi- slu delitve ali merjenja vrši
2.		Vrsta : $12-2-1=$ $12-3=$ $12-2-2=$ $12-4=$ itd.	Naloge o ceni, sklep 1—a	detto.		Delitev imen. št. brez ostanka (prim. 3.Reh, 65)
3.	Oblečene naloge	Vrsti : $11-2=$ $12-3=$ $11-3=$ $12-4=$ itd.		detto.		detto.
4.		Vrste : $12-4=$ $14-5=$ $13-5=$ $14-6=$ itd. $15-6=$ $16-7=$ $15-7=$ $16-8=$ itd.	Naloge o ceni, sklep 1—a (2. rač., 65, 66)	detto.		Delitev a) brezimen. b) imen. šte- v. z ostankom (prim. 3.Reh., 67, 68)
5.		Namešane vaje: 12—3 (1. rač., 19)	Naloge o ceni, sklep a—1. (2. rač., 66, 67)	detto.		detto.
	Nadaljevanje odštevanja od števil 11 in 12 Odštevanje od 13, 14... Oblečene naloge — Namešane vaje: 12—3		Vrste za pri- in odštev. osnovn. števil — Oblečene naloge za merjenje in deli- tev, sklep za deljenje — Naloge o ceni, sklep 1—a, a—1		Delitev na pamet z osnovn. števili — Z ozirom na ko- ličnik je vse jedno, če se meri ali deli	

jednorazredni ljudski šoli.

(Dalje.)

načrt.

l e t o

č e t r t o		p e t o		6. 7. in 8.		Teden
neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno	
	Pismeno deljenje z osnovn. števili a) 7m 2dm 4cm : 5 b) 7 S 2 D 5 J : 5 c) 725 : 5		Obrestni račun kot sestavljeni sklepi rač.		Izračunavanje obresti za dni	29.
	detto. Pravilo pri popravi		detto		detto.	
	Vaje za deljenje z osn. štev. tudi čez 1000		detto.		detto.	
	detto.		detto.		detto.	
	Vaje za pismeno množenje		detto.		detto.	
Pismeno deljenje z osnovn. števili — Vaje za pismeno množenje		Obrestni račun kot sestavljeni sklepi rač		Izračunavanje obresti za dni		

(Dalje sledi.)

njo malo ustregel gg. hospitantom in bi torej še manj utegnil zadovoljiti č. gg. čitatelje „Popotnika“. — Ali ker je gosp. dopisnik izrazil nado, da bodem učno sliko v našem šolskem listu priobčil, sem po daljšem premišljevanji sklenil, mu to željo spolniti.

Da je pouk na nerazdeljeni jednorazrednici zelo težaven in da učitelj ne sme nikdar brez vestne priprave stopiti v razred — saj mora vse naloge, posebno za posredni pouk, ki jih misli dati za tekoči dan, dobro premisliti in si jih pred šolskim ukom razvrstiti — bode mi vsak rad pritrdil, posebno tisti, kateri je že deloval na takšni šoli. Kolikrat se učitelju v jednorazrednici vkljub vestnemu pripravljanju pripeti, da mora učni red, ki si ga je pred ukom sestavil, med ukom predrugačiti, ker je pri neposrednem poučevanju posameznih oddelkov več časa porabil, kakor ga je po svojem načrtu v ta namen odmeril. Posebno se to rado dogaja pri računanju po Lavterjevem načrtu, ki je gotovo za nerazdeljene jednorazrednice najboljši, ker moraš pri tolikih oddelkih pregledovati in popravljati toliko raznih nalog. Pa tudi v takih slučajih si vestni učitelj lahko pomaga, če se je dobro pripravil. — Sedaj pa k učni sliki:

I. ura.

Računanje.

I. odd. dobi nalogo: število in . = 10. (Po E. Thum-u.)

II. odd. 2. š. l. izdeluje vrste: $11 - 2 =$, $21 - 2 =$. . . $91 - 2$; $11 - 3 =$, $21 - 3 =$; . . . $91 - 3 =$; $11 - 4 =$. . . $91 - 4 =$; $11 - 5 =$, . . . $91 - 5 =$. — 3. š. l. izdeluje naloge v Rač. 2. stopinja str. 9, 21.—28. in 29.—33. nal. — 4. š. l. dobi naloge str. 30, 20. — 26. nalogo. Zapišite pri vsakej nalogi odgovor!

III. odd. 6.—8. š. l. (3 učenci!) dobi nalogo iz Računice str. 93, 4., 6. in 11. nal. 5. š. l. računi ustmeno. Beri stran 69, 10. nalogo. Povej, kaj je glavnica, J! Kaj so obresti, J! Kako dobiš obresti za jeden mesec, J? (Za 1 mesec dobim 12. del od tega, kar v jednom letu; 12. del pa dobim, ako 258:36 K z 12 delim.) Tako 11., 12. in 13. nalogo učenci sami razložijo. Beri 14. nal., J! Kaj je ar J? (Kvadratova ploskev, katere stran meri 10 m.) Kaj se meri z arom, J? Kaj je q, J? Kaj se pravi: 4:76 q hmelja po 230:5 K, J? Koga imenujemo hmeljarja, J? Čemu se rabi hmelj, J? — Sedaj mi pa povej, kaj nam je v tej nalogi že znano, J? (Koliko meri zemljišče, koliko q hmelja se na njem pridela in koliko je veljal q hmelja.) Kaj pa nam je sedaj treba vedeti, J? (Koliko je bil ves hmelj vreden.) Koliko, J? ($4:76 \times 230:5$ K.) Kaj pa nam je še sedaj izračunati, J? (Koliko K pridelka pride na 1 ar.) Koliko, J? — Izdelajte te naloge pismeno.

Med tem je I. odd. izdelal svojo nalogo in nekaj vrst dovršene naloge prečitavši, dobi nalogo: štev. — 3 =.

6.—8. š. l. prečita svoje naloge, potem računi ustmeno in sicer naloge str. 93, 3., 13., 16., 18. in str. 94, 23. nalogo.

Sedaj pa vzemite tablice in Računice na klop in izdelajte stran 93, 19. in str. 94, 20. nalogo!

V tem času so bolji učenci in učenke 2. odd. izdelali svoje naloge ter so pregledali naloge 1. oddelka. Radi tega je čitanje teh nalog izostalo.

I. oddelek računi sedaj neposredno. Hitro računanje v seštevanju, odštevanju in dostavljanju števil v štev. prostoru do 10. Nazadnje še izračunijo nekaj uporabnih nalog, kjer se mora paziti na pravilno sklepanje. Sedaj se pri vsakem oddelku nekaj nalog prebere.

II. ura.

Obravnava ber. „Drago zeljice“.

I. oddelek prepisuje imena rek od š. table.

III. oddelek zapiše na tablice ber. „Mravlja s kobilico“ iz glave ter določi stavkove člene.

Z II. oddelkom se obravnava berilo.

1. Napovedba. Kaj je navadno poleg ali blizu hiše? Čemu je vrt? Kaj sejemo in sadimo na vrtu? Čemu? Kako bi te rastline še lahko imenovali? (Zelišča.) Zelišča so nam potrebna, ker so nam ali živalim v živež. Zelišča pa ne raste samo na vrtu, ampak tudi na polju, travniku, v gozdu. Sedaj vam pa hočem o nekem drugem zeljicu nekaj povedati, katero pa ne rase niti na vrtu, niti na polju, niti kje drugod. To zeljice človeku mnogo koristi, mnogemu pripomore, da je srečen. Radi tega ga hočem imenovati „drago“ zeljice.

2. Podavanje. Se pripoveduje. Sedaj pa še bomo o dragem zeljicu čitali v čitanki. Vzemite Drugo berilo! Poiščite štev. 18! Ta spis se dvakrat prečita.

3. Pojasnenje. — Zakaj ste šli dekli v mesto? Kaj ste utegnili nesti? Kakšno sadje je znalo biti? Čegavo je bilo sadje? Kaj ste dekli morali poprej delati? (Sadje trgati.) Kako ste nesli jerbabe? Ali nosijo tudi pri nas ženske tako jerbabe? — Kakšna je bila Marijana radi bremena? Kaj je utegnila reči? (Nič drugega nimam, kakor od ranega jutra do poznega večera trpljenje! Kako se vendar ubogi dekli hudo godi! Ja, bogataši, oni imajo dobro itd.) Kako pa je Urša razodevala svojo veselost? (Kmalu bove v mestu, ter odložili svoji bremeni. Koliko težje sedaj, toliko lažje pozneje! Kako se smeje zlato solnce! Kako veselo popevajo ptice! itd.) — Kakšno breme je nesla jedna, kakšno druga? Zakaj je bilo breme jedni težje nego drugi? Kaj je Urša vzbudila v Marijani? (Radovednost.) Kako? Zakaj deluje potrpežljivost kakor kakšno posebno zdravilo na človeka? (Ker ga tolaži, da bo trpljenja kmalu konec, ter mu daje moč, da vse težave voljno prenaša.)

1. oddelek dobi nalogo: Napišite številke od 1—20. 3. oddelek: Zapišite zapopadek berila „Mravlja s kobilico“!

(Konec sledi.)

Slovstvo.

Novosti.

„Materino delo za Boga in domovino“.

Hrvaški spisal Ivan Nep. Jemersič, župnik grubišnjopolski. S pisateljevim dovoljenjem po tretji izdaji priredil za Slovenke Simon Gregorčič ml. V Gorici. Tiskala, izdala in založila „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. 1896. Str. 229. Cena 70 kr. Ni še nam prišla slovenska knjiga v roke, ki bi hkrati podajala toliko vznešenih misli o najgorkejšem domoljubju in pravem krščanskem življenju. Zato pa smo prepričani, da bode ta knjiga rodila obilo najboljšega sadu, povsod, kjer se bode pazljivo čitala. Priporočamo jo najtopleje, ne le učiteljstvu, ampak — in to še posebej — vsem slovenskim obiteljim — na-

šim materam. — Tisk knjigi je lep in razločen — zunanja oprava čedna in dela vso čast Goriški tiskarni (A. Gabršček), kateri moramo biti hvaležni za to dragoceno knjigo. — Segajmo pridno po njej!

„Knjižnica za mladino“.

Tega našega zbornika je ravnokar zagledal beli svet 20. snopič, kateri obsega povestico: „Bogdančкова mlada leta. Slovenskim prijateljem napisal Ludovik Černež. — Kolikor smo to delce imeli priložnost pregledati, bodo pisateljevi in naši mladi prijateljski prav radi čitali. Zatorej slovensko učiteljstvo stori svojo dolžnost.

Društveni vestnik.

Iz ljutomerskih gor. (25letnica ljutomerskega učiteljskega društva.) (Konec.)

VII. Ogledavši še prav lične prostore Franc Jožefove šole, bogato zbirko učil. šolske lepotečne nasade

in lepo okolico raz šolskega hriba podali smo se potem v senčnato „staro pivarno“, kjer smo na prostorni verandi imeli banket, kojega se je udeležilo 60 oseb. Raz restavracijske zgradbe je vibrala slo-

venska zastava, veranda pa je bila ozaljšana z zelenjem in s slikama Njiju Velikanstev presvitlega cesarja in presvitke cesarice. Vršilo se je med banketom vse običajno; razvilo se je pri dobri vinski kapljici ljutomerskih goric prav prijateljsko občevanje, primerne zdravice in lepe slovenske pesmi so netile navdušenost. Približno navedemo napitnico, katero je prvo govoril predsednik Robič presvitlemu cesarju: „Velečastita gospoda! Prvo čašo, katero hočemo skupno izprazniti, poklonimo Nj. Velikanstvu presvitlemu cesarju, vrhovnemu pokrovitelju in popošitelju vsega šolstva. Iskrena ljubezen in hvaležnost do presvitlega cesarja nas navdaja tudi v tem trenutku, v katerem se naj iz naših hvaležnih src glasi trikratni „živio“ presvitlemu cesarju Francu Jožefu, kojega nam naj mili Bog ohrani do skrajne meje človeškega življenja!“ Navdušeni živio-klici so sledili predsednikovim besedam. Predsednik potem prav pristrčno pozdravi številno družbo pri veselem omizji ter nazdravlja vsem slavnostnim gostom. Na dalje so napivali: gospod Cvahte šolskim oblastim in njih zastopniku gosp. nadzorniku Ranner-ju, gosp. nadzornik preč. duhovščini, gosp. dekan Skuhala na slogo in vzajemnost med duhovščino in učiteljstvom, katera se res v ljutomerskem okraji prav lepo razevita, gosp. Robič ormoškemu uč. društvu, gosp. Porekar ljutomerskemu uč. društvu, gosp. Karba šolskim prijateljem in rodoljubom, gosp. dr. Rosina slovenskemu učiteljstvu, gosp. Mursa svojim bivšim učiteljem, gosp. ravnatelj Lapajne ustanoviteljem ljut. uč. društva, gosp. Kryl na prosep slovenskega šolstva. Napivalo se je še učiteljcam, pevcem, bivšim društvenikom in učiteljem iz gornjeradgonskega okraja. Tako smo se prav prijetno zabavali med navdušenimi govori in lepim petjem. Le prehitro je potekel čas, da se je bilo treba ločiti. Sijajno uspela slavnost, o kateri so se vsi častni gostje v laskavih besedah izrazili, ostane vsem udeležencem v najprijetnejšem spominu.

VIII. Dšli so nam naslednji pozdravi:

Celovec: Spominjaje se lepih časov, ko je bilo ljutomersko učiteljsko društvo ustanovljeno, želim, naj bi društvo tudi v prihodnje procvitalo in za svoje člane plodonosno delovalo. — Kolenc, c. kr. deželne vlade svetovalec.

Maribor: Vrlemu učiteljskemu društvu svojega rojstnega kraja pošilja k današnjemu dnevu najiskrenejša voščila. — Schreiner.

Maribor: Bratskemu učiteljskemu društvu kliče danes tukaj zborujoče učiteljsko društvo za Mariborsko okolico povodom njegove 25letnice pristrni živio in slava!

Šmarje: K proslavi 25letnice slavnega društva izražamo Vam svoje najsrčnejše čestitke. Naj bi slavno društvo še mnoga leta krepko cvelo in bilo ognjišče napredku učiteljstva in šole ter krepek steber vzajemnosti našega stanu. Slava vsem udeležnikom

te lepe slavnosti! — Za šmarsko-rogatsko učiteljsko društvo: Strmšek, Rošker.

Reichenburg: Radostno čestitamo izvanrednej slavnosti. Naprej za šolo in dom! — Sevnisko-brežiško učiteljsko društvo: Exel.

Gornjigrad: Vivat, floreat, crescat! Gornjegradska učiteljska društvo: Kocbek.

Dunaj: Pozdravljen bod, vstajenja dan,
Pozdravljen narod in moj stan!
Šijanec. Miklavževski.

Iz Slov. Bistrice. Naše društvo je zborovalo 6. avg. mes. t. l. v Slov. Bistrici. Gospod predsednik konstatuje sklepčnost zborovanja in pozdravi navzoče.

Dnevni red:

1. Prečita in odobri se zadnji zapisnik.
2. Prečita se Najvišja zahvala na poslanem sozljji.
3. Račun lipniškega učit. društ. o adresi gosp. Stoper-ju vzame se na znanje.
4. Pregleda se poročilo štaj. učit. društva o zadnjem zborovanju (aprila). — Prošnjo za polovično plačo voznine na južni železnici sestavi v imenu našega društva gosp. Tribnik. — Gledé spomenice jubilejske se zahteva — po gosp. Černeju — slovenska izdaja za naše šole.

5. Vsled dopisa „Zaveze“ se podpišejo naročniki Volaričevih kompozicij, koje se nameravajo izdati.

6. Odgovori se vprašanju „Zaveze“, koliko otrok imajo tukajšni učitelji v srednjih šolah in koliko za nje plačujejo.

7. Pregledajo se pravila društva „Selbsthilfe“ in priporoča se obilen pristop.

8. Dopis mariborskega učit. društva gledé pokojninskega vprašanja vzbudi živo debato. Po temeljiti razpravi gosp. Tribnika in besedah tajnikovih se sprejme soglasno geslo, da se ne ganemo nikakor od zahtevanj, ki so se postavila pri splošnem zborovanju v Gradci. Vse posamezne, delne zahteve in prošnje odvrčamo z vso odločnostjo. Kar smo rekli, smo rekli in to zahtevamo — amen! (Pripomja: Oklic, kojega smo kmalu po našem zborovanju sprejeli poleg poročila o zborovanju v Gradci, govori v istem smislu.)

Za Dittes-ov spomenik plačajo se iz blagajne 3 gl.

9. Dopis Schwentner-jeve založarne gledé zvezkov vzame se na znanje in gosp. Sabati prevzame nalogo, da poroča o tej zadevi pri prihodnji uradni konferenci.

10. Delegatom k zbor. štaj. učit. dr. se izvoli gosp. Kolletnig.

11. Leta 1897. ohhajamo 25letnico našega društva. V pripravljalni odbor so izvoljeni gospodje: Polanec, Kristl, Tribnik, Sabati in Černež.

12. Po predlogu gosp. Družoviča ustanovi se vprašalna skrinjica po pravilih predlagateljevih.

13. Predavanje gosp. Svetlina se preloži radi pomanjkanja časa.

Prihodnje zborovanje nov. mes. ! Černej.

Iz Tolminskega. Na Goriškem se je začelo krepko gibanje o učiteljskem vprašanju po okrožnicah, v časnikih in učiteljskih zborovanjih.

Dne 5. avg. mes. t. l. (poročilo je zakasnelo, ker sem se nadejal, da se vendar enkrat kedo drugi v okraju gane in prime za pero!) zborovalo je naše učit. društvo v prijaznem Kobaridu. Poleg običajnega letnega poročila razpravljalo se je že omenjeno učit. vprašanje vsestransko.

And. Vrtovec, učitelj iz Tolmina, podal nam je celo zgodovino, kako in zakaj so nastali na Goriškem nesrečni okraj. šol. zalogi, ki nalagajo ljudstvu (slovenskemu delu) neznosne šol. doklade (56%), a učiteljstvo je vkljub temu siromašno plačano, da ne more živeti.

Opisal in pojasneval je znano okrožnico in posebna društvena pravila nekotih ajdovskih čč. gg. tovarišev, contra- in pro-izjave v raznih slov. časnikih itd. Priznal, kar je bilo v njih smelo opravičenega (v smislu že nekotih dopisov prijavljenih v „Pop.“) ter ostro grajal kar je bilo netaktnega in pretiranega. Pozval učiteljstvo na skupno delovanje in solidarnost, previdnost in opreznost pred sovražnikom, ki skuša tudi v naš stan prepričati. Torej opreznost čč. gg. tovariši osobito v Ajdovskem sod. okraju! Opazil, da, ako ni pri naših društvih, učiteljskih zastopnikih itd. vse, kakor bi moralo biti po naših željah, poslužno se mirnim potom zakonitih pravic ter delajmo v prvi vrsti pri nas samih za preobrat na boljše.

Pojasnivši tako učiteljske razmere na Goriškem, predlagal je končno poročevalec, naj učiteljsko društvo Tolminskega okraja sporazumno z ostalimi društvii v deželi izdelata spomenico na društvo „Sloga“ in na naše čč. gg. poslance, v koji naj se opišejo naše razmere, želje in težnje seobno pa:

1. deželni šol. zalog in povišanje plač na 500, 600 in 700 gld.*

* To je pa jako pohlevna zahteva! Ali hočete za pet let zopet začeti prosjacti za zvišanje plač? Uredn.

2. čas upokojenja šteje naj se po letih in ne petletjih,

3. preustrojitev in premestitev koperskega učiteljskega v primerniši kraj,

4. zakonita določitev, da se okraj. šol. nadzor-niki imenujejo izmed lj. učiteljev,

5. da voli učiteljstvo jednega zastopnika v dež. šol. svet,

6. odprava kraj. šol. svetov,

7. dvomesečne počitnice. Vse omenjeno je občni zbor soglasno sprejel.

NB. Ne spadajo sicer vse točke v področje dež. zbora, a on ima največjavnišo in najzdatnišo besedo navzgor.

Dodatek. V kratkem utegne biti občni zbor društva „Sloga“. Ako se ni še, naj bi se saj do tedaj spomenica naredila.

V našem okraju se dela tudi na to, da gredo nekoji župani in učitelji z glavarjem na čelu h knezu nadškofu, ki bi mu pojasnili žalostne razmere in posledice okraj. šol. zalog in revne plače učiteljev ter naprosili pripomoči k dež. šol. zalogu. Ali ne bi bilo prav, da bi se tudi v ostalih okrajih enako storilo?

Šoštanj. (Vabilo.) V torek dne 22. sept. t. l. ob 10. uri dopoldne zboruje „Šaleško učit. društvo“ v Šoštanju. — Vspored: 1. Zapisnik i. dr. 2. Kako bi si zamoglo učiteljstvo svoje gnotno stanje zboljšati? — 3. Predlogi in nasveti. — K obilni udeležbi vljudno vabi Odbor.

Iz Vojnika. „Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“ ima v nedeljo dne 20. sept. t. l. ob 10. uri dopoldne v celjski okoliški šoli svoj mesečni zbor. Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. Ali bi ne kazalo v ljudskih šolah, osobito v jednorazrednicah, okoristiti se Bell-Lancastrove metode? 5. O tečaju za deška ročna dela na Dunaju poroča g. Fr. Kranjc. 6. Iz naše vprašalne skrinjice. 7. Nasveti. — Ker se društvo ta dan pokloni novemu c. kr. okr. glavarju, pričakuje tem obilnejše udeležbe odbor.

Dopisi in druge vesti.

V Gradcu, početkom septembra t. l. Od 19. jul. do 24. avgusta t. l. je bil tukaj ferijalni tečaj za deška ročna dela za učitelje pod voditeljstvom gosp. Fran Söllner-ja, ravnatelja meščanske šole. Tečaj je obiskovalo 15 učiteljev, med temi 3 Slovenci in sicer gg. Ivan Hönigmann, nadučitelj v Polji na Spodnještajerskem, Ivan Kutnar, učitelj v Žužemberku na Dolenjskem in Ivan Nekerman, voditelj c. kr. pripravnice na Proseku pri Trstu. Ostali gg.

učitelji bili so Nemci in sicer 10 iz Štajerske, 1 iz Niže Avstrijske in jeden iz Češke.

Praktični pouk trajal je po 9 ur na dan, a izvan tega bilo je po dvakrat na teden teoretično predavanje. Učitelji vadili so se izdelovanjem ne preteških predmetov iz knjigovezne in mizarske stroke s posebnim ozirom metodične uporabe na narodnih šolah.

Knjigovezna dela vodil in nadzoroval je g. rav-

natelj sam, a mizarska dela izvrševala so se pod nadzorstvom spretnega g. Ivana Petra, c. kr. učitelja na strokovni šoli za mizarsko obrt v Hallstadtu. Ker traja tečaj samo 5 tednov, ni mogoče, da bi se kdo izvežbal spretnim mizarjem ali knjigovezom — saj to tudi ni namen tečaja ali dobro podlago za nadaljno, samostojno izobraževanje in popolno usposobljenost za poučevanje deških ročnih del v narodnih šolah si zamore pridobiti vsak učitelj. — Sicer pa bi ne škodovalo, ako bi taki tečaji trajali po 8 tednov in bi slavne šolske oblasti odmerile gospodom udeležnikom nekoliko boljše subvencije, čeprav je tečaj prostovoljen. Udeležniki iz Štajerske so dobili po 30 gld., oni iz Kranjske po 80 gld. in iz Primorja nobene podpore.

Gospod ravnatelj Fr. Söllner izvrstno razume deška ročna dela, posebne hvale vredna je njegova vstrajna marljivost; ali očitati se mu mora, da je predpantičen, da postane prenapet, nekako neznosljiv in da pozabi, da poučuje učitelje t. j. svoje tovariše. On ovira nekako prve 4 tedne delo s tem, da noče potrditi z lepa dovršenih modelov a 5. t. j. zadnji teden bi hotel, da se vse h krati dovrši, naj že bodé prav ali ne, dobro ali slabo. Tako se po mojem mnenju dobra stvar ne pospešuje.

Omeniti treba, da so bili nemški tovariši nasproti Slovencem zelo lojalni in ves čas tečaja ni bilo najmanjšega nasprotja, ampak vladala je med nami najlepša tovariška sloga. Prigodom zborovanja Zaveze v Opatiji dne 19. in 20. avgusta t. l. poskušalo se je pridobiti ves tečaj za podpis brzogajnega pozdrava Zavezi. Mnogo je bilo že pridobljenih zato; ko pa je gosp. ravnatelj pozdrav odsvetoval povdarjajoč, da bi slavne šolske oblasti pripisovale takemu pozdravu politično tendenco*, izostal je seveda skupni pozdrav in le dva udeležnika Slovenca sta potem pozdravila Zavezo, ker se je gosp. tovariš iz Štajerske izgovoril, da podpiše brzogajko le tedaj, ako jo podpišejo vsi t. j. tudi nemški tovariši.

Toliko o ferijalnem tečaju v Gradcu. Zeleti je, da nam kdo izmed udeležnikov tečaja na Dunaju opiše Dunajsko razmere. Po tem takim bi zamoglo slovensko učiteljstvo samostojno razsoditi, ali naj se udeležuje tečaja na Dunaju ali pa v Gradcu, dokler se ne najde slovenski tovariš, ki bode otvoril kje na Slovenskem tak tečaj, kar bi se po našem mnenju lahko z uspehom zgodilo. Y.

(Na c. kr. moškem učiteljskišču v Kopru) je delalo letos 29 kandidatov zrelostni izpit med njimi 4 privatisti, in sicer:

a) Za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom: Bertok Jože iz Bertokov pri Kopru; Bezeg Tone iz Bostrega pri Ljubljani; Fajgelj Rafael iz Srpence pri Tolminu; Godina Dragotin iz Ščedna

pri Trstu; Krže Tone iz Sodrčice na Kranjskem; Reščič Ivo iz Gorice; Sanci Lovro iz Ščedna pri Trstu; Stres Srečko iz Bovca; Trobec Ivo iz Št. Ivana pri Trstu; Vuga Vinko iz Brda na Tolminskem. Privatist: Šijanec Ognjeslav, suplent v Ojstrici pri Vranskem (Štaj.)

b) S hrvatskim učnim jezikom: Filinić Mate iz Reke; Kratjić Jože in Dubašnice na otoku Krku; Milneršić Kajetan iz Kastva; Rade Kazimir iz Reke; Zuccon Tone iz Medoline pri Pulju. Privatist: Hradek Vinko kaplan, iz Istre (rodod iz Češkega).

c) Z italijanskim učnim jezikom: Bettiol Rudolfo iz Gradiške; Calligaris Jože iz Rude; Brumat Evgen iz Vilanove; Corenich Rudolf iz Dignano; Della Mora Olynth iz Saciletto na Furlanskem; Jordan Emil iz St. Lovrenca pri Gorici; Manle Ivan iz Gradeža; Reschitz Fran iz Pulja; Tarlao Inoenc iz Gradeža. Privatist: Riccotti Umberto iz Trsta. — Privatist-učitelj A. Pečarić, iz Paderma je delal dostavljalni izpit za šole s hrvatskim učnim jezikom.

Izpit so dostali vsi privatisti in 20 učiteljsčnikov. Jeden Hrvat je odstopil, dva Hrvata, jeden Slovenec in jeden Italijan imajo poskušnje; jeden Slovenec je reprobiran na leto dni. — e —

(Odlikovanje.) Nadučitelj v Frankolovem, gosp. Filip Kodermann dobil je srebrni križec za zasluge s krono, katerega mu je 3. t. m. okrajni glavar, gosp. grof Attems slovesno na prsi pripel.

(Imenovanje.) Profesor na veliki realki in c. kr. okrajni šolski nadzornik za nemške ljudske šole v Ljubljani, g. B. Knappitsch, je imenovan ravnateljem učiteljskišča v Celovcu. — Vadnični podučitelj na učiteljskišču v Mariboru in sodruknik našega lista, g. Jožef Fistravec, imenovan je stalnim c. kr. vadničnim učiteljem na tem zavodu. — Čestitamo!

(Himen.) Gospica Marija Turk, učiteljica v Studencih pri Mariboru, poročila se je 17. dne avgusta meseca t. l. z gosp. Bl. Matekom, c. kr. gimnazijskim profesorjem v Mariboru. Bog daj na mnogaja leta!

(Razširjene šole.) V svoji zadnji seji je deželni šolski svet štajerski odredil, oziroma dovolil, da se razširi trirazrednica pri Kapeli blizu Radgone v četrirazrednico, nemška jednorazrednica v Vojniku v dvorazrednico in je pripoznal potrebo razširjati štirirazrednih ljudskih šol v Jarenini (Maribor) in St. Pavel pol. Prebolda (Celje) v petrazrednice.

(C. kr. deželnim šolskim nadzornikom) za ljudske šole na Koroškem je imenovan g. Josip Palla, ravnatelj učiteljskišču v Opavi. Novi deželni šolski nadzornik je 1840. leta v Šleziji rojen, torej 56 let star in je od svojega večletnega službovanja kot profesor na učiteljskišču v Celovcu pri koroškem učiteljskišču baje v dobrem spominu. Bode li Slo-

* Čudno; učit. zborovanje pa polit. tendenca; Uredn.

vencem pravičnejši, nego njegov prednik, bomo se le videli.

(Ferijalni tečaj na Dunaju.) V letošnjem IX. ferijalnem tečaju za deska rokotvorna dela na Dunaju je bilo 70 vsprejetih učiteljev iz raznih dežel Cislajtanije. Udeležencev bilo je do konca 57, ker ostali niso dobili odpusta, so zboleli ali so morali k vojaškim vajam. Izmed teh jih je bilo iz Štajerskega 3, iz Kranjskega 7, iz Dalmacije 5, iz Istrije 1, iz Koroške 1, iz Češkega 16, iz Moravske 1, iz Šlezke 4, iz Galiske 9, iz Bukovine 6, iz Spodnje Avstrijske 3 in iz Zgornje Avstrijske 1. 9 je bilo meščanskih učiteljev, 7 nadučiteljev, 36 učiteljev in 5 podučiteljev.

(Šolnina.) Od isterskega deželnega zbora sklenjeni zakonski načrt, s katerim se razveljavi § 9 deželnega zakona z dne 3. novembra meseca 1874. l. in uvede šolnina na javnih ljudskih šolah, je dobil Najviše potrdilo.

(Nesreča na telovadišču.) V Podklostru na Koroškem prigodila se je — kakor se piše „T. P.“ — pred tednom dni grozna nesreča. Med poldanskim odmorom telovadili so namreč nekateri učenci na plezalnici in gugalnici s tako silo, da se je ta prevrnila in ubila desetletno dekletce, sedeče na poleg stoječi klopi. Otroci so z velikim krikom zbežali. Krivda ne zadene niti šolskega vodstva, niti krajnega šolskega sveta, ker je otrokom bilo prepovedano, med odmorom plaziti po telovadnem orodju, katero tudi ni kazalo nobedne napake, dasi so ga rabili baš pred nekaterimi dnevi odrasli možje prav izdatno.

Premembe pri učiteljstvu. Na Štajerskem: Učiteljica v Trbovljah-Vodah, gospica Melanija Sittig, pride v Št. Lenart v Sl. g.; g. Franjo Čeh, poduč. v Žetalah imenovan je učiteljem v Št. Lovrencu na dr. polju; gospica Viktorija Tautscher, poduč. v Št. Vidu pri Planini, dobila je jednako službo v Bučah; gospica Armina Ravnikar, namestov. učiteljica v Stranich, pa je postala poduč. ravno tū. — Gospa Viktorija

Št. 75.7

Podučiteljski službi.

Sledeči podučiteljski službi je umeščati stalno, oziroma začasno:

1. Na novo ustanovljena podučiteljska služba na dvorazredni nemški ljudski šoli v Vojniku, III. plač. razred.

2. Podučiteljska služba na trirazredni ljudski šoli v Gornjemgradu, III. plačilni razred.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, opremljene s spričevalom zrelosti, učne vsposobljenosti, in pri še ne narčešenih z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnico) potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 30. dne septembra mes. 1896. t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

V Celji, dne 30. avgusta mes. 1896. l.

Predsednik: Attems s. r.

Knaflič, učiteljica pri Sv. Lenartu nad Laškim je 31. min. mes. v Gradu umrla. N. v m. p.!

Na Kranjskem je deželni šolski svet imenoval: Učitelja v Preserjih, g. Jakoba Marna, nadučiteljem na Viču; zač. učitelja v Blagovici, g. Korneilija Jegliča, učiteljem-voditeljem istotam; učitelja pri Sv. Trojici, gosp. Franca Razpotnika, učiteljem v Vodich; zač. učiteljico na Dobrovi, gosp. Marijo Schescharg, za stalno učiteljico ondu; učitelja v Ribnici, g. Josipa Čopa, učiteljem-voditeljem v Trnji; učitelja v Kamniku, g. Josipa Hribarja, učiteljem v Ribnici; učiteljico v Trzinu, gosp. Marijo Borovsky, pa za učiteljico na ondetni dekliski šoli.

Na Goriškem. Učitelj iz Šmartnega, gosp. R. Vižintin, pride v Cerovo; podučitelj v Kamnjah, g. Anton Perc, pride za učitelja v Avče; podučitelj v Dornbergu, g. Artur Kodrič, pride v Gaberje pri Ajd.; podučitelj iz Rihemberga g. Fr. Golija, pride za potovalnega učitelja v Podlakodol, Lokavec; učitelj iz Kala, g. Al. Urbančič, pride za namestnega učitelja v Dornberg. Izprašani učit. kandidat, g. Ivan Vuga, pride k Voglarjem kot zač. učitelj, izpr. učit. kandidat, gosp. Ivan Reščič, pride za potovalnega učitelja za Vrta-gorenji Lokavec, učiteljica z Gorjanskega, gpč. Minka Katnik, v Rihenberg, učiteljica v Šempasu, g. Virg. Garlatti, v Ročinj, učiteljica iz Šmarj, g. Karol Komac pride v Sovodnje, izprašane kandidatnje pridejo in sicer gosp. Ana Klavčič v Sv. Križ, Ana Jug v Solkan, Marija Čebular v Podgoro, Ljudmila Komac v Dornberg, Julija Valentinčič v Kal. Učitelj „Slogine“ šole, gosp. Ernest Širca, pride v Podgoro. Gosp. Amalija Oblak za namestno učiteljico v Kamnje, gpč. Vikt. Trošt za namestno učiteljico v Šmarje, gosp. Leopold Paylin v Gabrijah, je postal nadučitelj v Ročinju, g. Ivan Benko v Sovodnjah je postal nadučitelj, gosp. Jožef Balič pride na novo osnovana slov. šola v Ločniku, g. Jožef Bitežnik pride v Tribuš, g. Alojzij Trampuž je postal def. na Banjsicah, g. Anton Komac pride v Vipolže.

Št. 430.

Razpis služb.

V tem okraju se s tem razpisujejo sledeče službe:

1. Učitelja voditelja štirirazrednice v Kobaridu,
2. podučitelja eventuelno učitelja na štirirazrednici v Boven,
3. definitivnega učitelja-voditelja na enorazrednici v Otaležu.

Dohodki teh služb so določeni v deželnih zakonih z dne 10. marca 1870 in 4. marca 1879.

Prošnje z zakonitimi spričevali — prosilci iz drugih okrajev z zdravniškim spričevalom — je vložiti v dobi 6 tednov po razglasu v „Osservatore Triestino“ po predpostavljanih šolskih oblastih.

C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu,
dne 13. avg. mes. 1896.

Predsednik.

Zahvala.

Podpisano predsedništvo dovoljuje si tem potom izreči svojo najsrčnejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da se je osmo glavno zborovanje „Zaveze slov. učiteljskih društev“ v avstrijski Nizzi, v divni Opatiji tako sijajno zvršilo. Posebno se pa zahvaljuje: Pripravljalnemu odboru slav. učiteljskega društva kotara Volosko in njega načelnistvu gospodoma Božo Dubrovič-u in Avg. Rajčič-u za obilni trud, ki so ga imeli za prireditve glavne skupščine. Slavn. pevskega društva „Lovor“ iz Voloske in slavn. „dijaškemu istarskemu tamburaškemu sboru“ ter kapelniku gospodu V. G. Brožu in slavnej vojaški godbi pešpolka Jelačić št. 79 za prijazno sodelovanje pri koncertu. Slavnemu društvu „Zora“ in gospodu restavraterju Seitzu za brezplačno prepustitev prostorov za zborovanje in koncert. Prečast. gosp. kaplanu za daritev sv. maše v hrvatskem jeziku. — In slednjič slav. občinstvu za obilno udeležitev pri koncertu, katero je pokazalo s tem, da ve ceniti delovanje in trud slovenskega učiteljstva.

Predsedništvo „Zaveze slov. učit. društev na Goriškem, Koroškem, Kranjskem, Primorskem in Štajerskem“ v Št. Jurji pri Kranji, dne 25. avgusta mes. 1896.

J. Šega s. r.
t. č. tajnik.

L. Jelenc s. r.
t. č. predsednik.

Higijenične
c. in kr. priv. šolske klopi
in
dovoljenje za njih ponarejanje

priporoča po **prav nizki ceni** tudi na **obroke** in pošlje
razgled **gratis in franco**

Ivan Weixl
nadučitelj.

V Kamnici pri Mariboru n. D.

Podpisana naznanjava cenjenemu učiteljstvu tužnim sreem žalostno vest, da je Bogu Vsegamogočnemu dopadlo poklicati k sebi najino preljubljeno soprogo, ozir. mamico, gospo

Viktorijo Knaflič-evo,
učiteljico pri Sv. Lenartu nad Laškim trgom,

katera je po dolgej mučnej bolezni, previdena s svetotajstvi za umirajoče dne 31. avgusta t. l. v 44. letu svoje starosti v Gradcu mirno v Gospodu preminula.

Zemeljski ostanke predrage pokojne so se dne 2. septembra t. l. prepeljali na Št. Petersko pokopališče v Gradcu. Vigilije, sv. maša zadušnica in libera se je opravila slovesnim načinom dne 7. septembra t. l. v Št. Lenartu nad Laškim trgom.

Predrago pokojno priporočava v pobožno molitev in blag spomin.

Sv. Lenart, dne 7. septembra 1896.

Radoslav Knaflič, soprog.
Vladimir Knaflič, sin.

Mesto vsakega drugega naznanila.

Vsebina. I. O gojitvi značajev. (I.) — II. VIII. skupščina „Zaveze slov. učit. društev“. — III. Jeden šolski dan v jednorazrednici. (A. Gselman.) (I.) — IV. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (XXIII.) — V. Slovstvo. (Novosti.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — VIII. Natečaji. — IX. Zahvala. — X. Inserati.